

Maria Beneyto: la dona forta

Fa unes hores que ens ha deixat una de les poques representants que ens quedaven de l'anomenada Generació dels 50. El dilatat itinerari d'aquesta dona de lletres, tant en el vessant poètic com en el narratiu, la converteix en una de les escriptores més interessants de la literatura contemporània del país. Va fer les primeres incursions en la immediata postguerra. La situació dels creadors en aquells anys era excepcional. Es trobaven en l'actitud d'un replegament defensiu, perquè la literatura no podia ser un fenomen social, sinó senzillament un testimoni. Els primers textos en català que va llegir la nova generació eren anacrònics i molt allunyats dels vents estètics que bufaven a Europa. Els autors més joves van haver de començar a escriure en castellà i segons els canons oficials. Recordem els primers poemes publicats pels seus companys de generació, com ara V. Andrés Estellés a la revista *Fantasia*, germana estètica de *Garcilaso*, o els primers textos poètics de Joan Fuster, que fins i tot va arribar a presentar-se, l'any 1947, al premi Adonais. Contra pronòstic, però, a l'inici de la dècada dels 50, el nombre d'escriptors augmentà, com també el públic lector.

Maria Beneyto i Cuñat va nàixer el 14 de maig de l'any 1925 a la ciutat de València. Poc després, la família es traslladà a Madrid, on ella passà l'adolescència, que fou molt dura. A final de la dècada dels 40 la família féu un canvi de rumb: una herència pogué alleujar aquella situació de necessitats. En aquell temps, Maria va decidir de dedicar-se a escriure, cosa que sempre havia desitjat. Ara tenia els mitjans i el temps per a poder intentar-ho. Eren les condicions materials de la creació femenina apuntades per Virginia Woolf a *Una cambra pròpia*.

Josep Ballester

Escriptor

Tota l'obra de la nostra escriptora formula l'angoixa i el sentiment de les limitacions humanes. La presència dels més desvalguts té una gran força en la seua literatura. El dolor s'hi converteix

al llarg del temps. Una espècie de dietari en què allò que s'expressa no són els fets, sinó la forma d'una mirada concreta, la dicció d'una sensibilitat en contrast amb els esdeveniments que presència i que ens fa presenciar. Esbossa en cadascun dels seus llibres –penseu en *Altra veu*, *La gent que viu al món* o *Després de soterrada la tendresa*– la radiografia interior i exterior del signe femení des d'un punt de vista polièdric, independent i compromès.

Max Aub denuncia la situació social dels escriptors valencians i, en particular, fa una al·lusió directa sobre l'oblit en què havia caigut l'obra i la persona de Maria Beneyto: "Pero, ante todo, es un poeta. Desde luego el mejor de Valencia. No parecen hacerle gran caso. Ella se ha dejado vencer por la desgana, la indiferencia que la rodea. Sin duda las razones son políticas." Fins i tot va haver-hi gent que es va pensar que s'havia mort. El desencís de l'autora va ser tan gran, en un moment determinat, que va decidir de no escriure més. Després d'haver restat en silenci durant gairebé quinze anys, a partir de la reedició de *La dona forta* (1990) i la concessió del Premi de les Lletres Valencianes (1992), l'escriptora va tornar a la vida pública amb l'edició de diverses obres, tries, entrevistes, homenatges o recitals. Però el fet més important va ser el retorn a enllestir diversos projectes creatius. Una veritable eclosió, tant per la força com per la qualitat dels nous llibres amb els quals ens va obsequiar. Ho va deixar ben palès amb *Bressoleig a l'insomni de la ira*,

en l'eco del sofriment de la humanitat. "L'amor als febles –apunta Manuel Sanchis Guarner– la duu a rebel·lar-se coratjosament contra la injustícia, a compartir el dolor de les víctimes de l'opressió", a esdevenir la veu dels marginats. Un esguard crític de la dona

sense cap mena de dubte la seua obra més contundent, amb la qual li fou atorgat el Premio de la Crítica Española al millor llibre de poemes publicat en català. L'ofici d'escriure fou per a Beneyto l'eix fonamental en el qual va vertebrar la raó de viure.